

Startnotitie Transitievisie Warmte

6 juni 2019

In het ontwerp Klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente een Transitievisie Warmte opstelt voor 2021. De Transitievisie Warmte geeft het tijdspad weer waarop de verschillende wijken in Assen aardgasvrij gemaakt worden richting 2050, met het oog op het CO₂-arm maken van de gebouwde omgeving. Dit is een ingrijpend en complex traject waar elke Assenaar mee te maken gaat krijgen, op de korte of lange termijn. Deze startnotitie geeft aan hoe we hier als gemeente de komende tijd stap voor stap naar toe gaan werken, via achtereenvolgens:

- de opdracht (opgave, uitgangspunten en randvoorwaarden);
- participatie en communicatie (met wie en hoe);
- de aanpak (stappenplan, planning en beslismomenten);
- projectorganisatie en budget;
- vervolgstappen.

De startnotitie gaat ter vaststelling naar de raad.

1. De opdracht

De energietransitie: ambities en beleidsopgave voor Assen

De gemeente Assen werkt al geruime tijd aan de energietransitie. De beleidsopgaven zijn door de raad vastgesteld in de Visie Energietransitie 2016-2020. Deze visie is vertaald in Uitvoeringsprogramma's Energietransitie voor 2017-2018 en 2019-2020. Het Bestuursakkoord 2018-2022 'samen duurzaam verder' bouwt hierop voort en zet in op het besparen en opwekken van energie. De focus ligt op het CO₂-neutraal maken van de gemeentelijke organisatie (2030), de gebouwde omgeving (2040) en de gemeente Assen als geheel (2050).

Zowel wereldwijd als landelijk zijn er grote veranderingen die invloed hebben op het beleid in de gemeente Assen. Denk aan het Klimaatakkoord van Parijs, de Klimaatwet, het besluit om te stoppen met de gaswinning in Groningen en het concept Klimaatakkoord van december 2018. Een van de beleidsopgaven die hieruit voortkomt is het opstellen van een Transitievisie Warmte. In het gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2019-2020 is het opstellen van een Transitievisie Warmte (transitieplan) als project benoemd. Deze visie gaat het tijdspad van de gemeente Assen weergeven waarop de verschillende wijken aardgasvrij gemaakt worden, met het oog op het CO₂-arm maken van de gebouwde omgeving. Oftewel, hoe zorgen we ervoor dat alle gebouwen in Assen, veelal matig geïsoleerd en vrijwel allemaal verwarmd door aardgas, getransformeerd worden naar goed geïsoleerde gebouwen die verwarmd worden op basis van hernieuwbare energie en waarin groene elektriciteit gebruikt en opgewekt wordt.

Transitievisie Warmte: opdracht uit het Klimaatakkoord

In het ontwerp Klimaatakkoord en het Interbestuurlijk Programma (IBP) is afgesproken dat alle gemeenten uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte opstellen. Hierin wordt een planning aangegeven voor de transitie van de gebouwde omgeving naar aardgasvrij in 2050. Voor de wijken die voor 2030 van het aardgas af gaan geeft de visie ook aan welke alternatieven er voor aardgas zijn. De Transitievisie Warmte wordt uitgewerkt in Wijkuitvoeringsplannen (WUPs). Hierin wordt in samenspraak met betrokken stakeholders de alternatieve energie infrastructuur van een wijk vormgegeven. Vervolgens neemt de gemeente via het wijzigen van omgevingsplannen het besluit wanneer een wijk van het aardgas af gaat. Het Rijk werkt in samenwerking met de VNG nog aan de voorwaarden waaraan deze besluitvorming moet voldoen. De Transitievisie Warmte zal in principe elke vijf jaar geactualiseerd worden.

Gemeente als regisseur: schakelen en verbinden

Alle inwoners, bedrijven, instellingen en andere partijen krijgen met de energietransitie te maken, maar geen enkele stakeholder kan deze transitie zelf en onafhankelijk van de ander doorlopen. De gemeente neemt de regie in dit proces, een belangrijke rol die hier vanuit het Rijk wordt neergelegd. Een Transitievisie Warmte geeft de gezamenlijke focus en richting die nodig is om aan de slag te gaan. Het maakt keuzes inzichtelijk, borgt een zorgvuldige politieke besluitvorming en plaatst lopende en nieuwe initiatieven in een centraal kader.

Het doel mag dan duidelijk zijn, de uitkomst is dat niet. Transitie verlopen niet lineair en vragen flexibiliteit. Er is geen beste of kant-en-klare oplossing, kennis en techniek ontwikkelen snel en veel oplossingen moeten lokaal ontwikkeld worden. Ook zijn er nog veel onbeantwoorde vragen, technisch en maatschappelijk. De uitdaging is het bundelen van diverse losse projecten, deze te koppelen aan een gezamenlijke ambitie en een gedeeld belang, en opschalen tot een visie voor de stad met oplossingen per wijk. Het proces vereist schakelen en verbinden: tussen overheid, burgers en bedrijven, tussen individuele en collectieve mogelijkheden, tussen technische oplossingen en maatschappelijke oplossingen, tussen verschillende schaalniveaus van regio tot woning.

De opgave voor Assen

De Transitievisie Warmte heeft betrekking op de gebouwde omgeving, dus woningen, bedrijven en maatschappelijke gebouwen. Voor Assen betekent dit ca 32.000 gebouwen die in 2050 van het aardgas af moeten zijn. Dat lijkt nog ver weg, toch is het zaak nu te beginnen. Voordat de daadwerkelijke uitvoering van start kan, zullen de eerstkomende jaren nodig zijn voor het gezamenlijk ontwikkelen van uitwerkingsplannen voor de wijken die als eerste overgaan op alternatieve warmtebronnen. Uitgaande van een uitvoeringsperiode tussen 2025 en 2050, betekent dit gemiddeld ca 1400 gebouwen per jaar die van het aardgas gaan. Na een opstartfase kan worden opgeschaald, waarbij de verwachting is dat het zwaartepunt zal liggen in de periode 2035 – 2045. Met de Transitievisie Warmte bepalen we de route tot 2050 (fasering en mogelijke alternatieve bronnen), waarbij de ambitie vooralsnog is:

- Opstarten: ca 4.000 woningen in de periode voor 2030;
- Opschalen: ca 16.000 woningen in de periode 2030-2040,
- Afronden: ca 12.000 gebouwen in de periode 2040-2050.

De inzet voor alle gebouwen is drieledig: besparen, isoleren en hernieuwbaar opwekken. Met het besparen en isoleren kan elke Assenaar vandaag beginnen ('no-regret' maatregelen). Het onder de aandacht brengen hiervan wordt reeds opgepakt vanuit het Uitvoeringsprogramma Energietransitie en zal de komende jaren verdere aandacht krijgen. Wat hernieuwbaar opwekken betreft is het gemeentelijk beleid erop gericht om 14% duurzame energie op te wekken in 2020. De huidige initiatieven in Assen hebben zeker resultaat, maar tellen nog niet op tot de doelen van de lange termijn. Hiervoor is een fundamentele omslag nodig. De opwekambities voor de langere termijn worden opgenomen in de Regionale Energiestrategie (RES)¹.

Uitgangspunten en randvoorwaarden

Voor dit proces zijn de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden relevant:

- Het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2019-2020 hanteert zeven strategische uitgangspunten: samenwerking, inclusie, innovatie en economische kansen, drie-keer-lokaal (lokaal opwekken, gebruiken en economisch voordeel), participatie en monitoring. Deze worden ook bij de Transitievisie Warmte gehanteerd. Zo ook het uitgangspunt van het ontwerp Klimaatakkoord, dat er naar streeft dat installaties bij grootschalige opwekking voor 50% in lokaal bezit zijn (burgers en bedrijven).
- Vanuit de landelijke pilot Programma Aardgasvrije Wijken worden in de wijk De Lariks (buurt Beek) ca 450 woningen in een periode van vijf jaar losgekoppeld van het aardgasnet. De leerpunten uit deze pilot vormen waardevolle input voor de andere wijken en dorpen van Assen.
- De Transitievisie Warmte wordt een onderdeel van de gemeentelijke omgevingsvisie en daarmee samenhangende programma's en omgevingsplannen. Beide trajecten worden op elkaar afgestemd.
- De wijkgerichte aanpak die voortkomt uit deze opgave kan gezien worden als een van de grote gebiedsontwikkelingen die de komende decennia de wijken aandoet. Daarbij komen ook andere opgaven naar voren die integraal te koppelen zijn, zoals klimaatadaptatie, het vergroten van leefbaarheid en veiligheid en toekomstig woonbeleid. De Transitievisie Warmte speelt waar mogelijk in op koppelkansen in ambitie en uitvoering.
- Deze koppelkansen liggen er ook op het gebied van de sociale agenda van 'Mijn buurt Assen', namelijk het verbinden van wonen met energie en armoede, de koppeling met arbeidsmarkt en onderwijs, participatie, inburgering en sociale zekerheid. Voor Assen is haalbaar en betaalbaar voor alle inwoners is een belangrijk uitgangspunt, ook op het gebied van energie. Insteek is een integrale benadering, waarbij de energietransitie een kans is om meerdere uitdagingen in een wijk aan te pakken.
- De te hanteren wijkindeling ligt niet bij voorbaat vast, maar vormt onderdeel van het proces. De CBS-indeling ligt voor de hand, maar er kunnen ook ruimtelijke, sociale en/of technische energetische

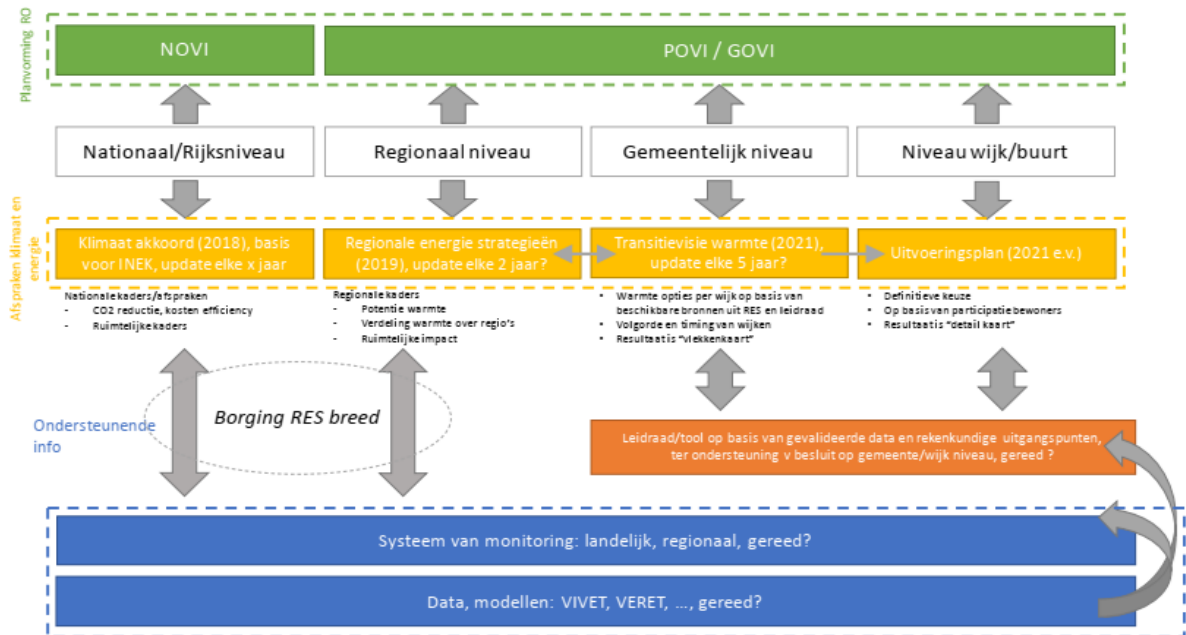
¹ De Regionale Energiestrategie Drenthe (RES-Drenthe) wordt het komende jaar door de Drentse overheden gezamenlijk opgesteld met betrokkenheid van inwoners, bedrijfsleven en belangenorganisaties. Dit komt voort uit het Klimaatakkoord. De RES-Drenthe gaat de ruimtelijke vertaling bevatten van de Drentse bijdrage voor de productie van hernieuwbare elektriciteit op land, de bijbehorende energie-infrastructuur, afspraken over de verdeling van beschikbare warmtebronnen die een alternatief voor aardgas kunnen vormen en een eerste strategie voor de verduurzaming van de warmtevoorziening.

aanleidingen zijn om tot een passende en meer gedetailleerde wijkindeling te komen. Ook het onderscheid tussen stad en omliggende dorpen speelt hierbij een rol.

- De Transitievisie Warmte is vormvrij, de huidige vereisten zijn participatie bij de totstandkoming ervan en het opnemen van een planning. Het Rijk kijkt in overleg met medeoverheden of er nadere inhoudelijke vereisten gesteld moeten worden aan transitievisies en stelt hier zo nodig kaders voor op, waarbij ook gekeken wordt naar de Energiewet en Warmtewet. Wellicht leidt dit tot wijzigingen of aanscherping van deze startnotitie.
- Actuele en betrouwbare data zijn cruciaal voor het maken van een goede afweging voor de toekomst. Er zijn meerdere modellen beschikbaar, allemaal uitgaande van bepaalde aannames. Het Rijk ontwikkelt een Leidraad ² voor de technisch economische analyse voor de Transitievisie Warmte en de uitvoeringsplannen op wijkniveau. Een concept komt beschikbaar in september 2019, de definitieve versie naar verwachting in maart 2020. Hiervan wordt waar mogelijk gebruik gemaakt, ons stappenplan speelt op deze planning in. Eventuele afwijkingen zullen worden gemotiveerd. Daarnaast biedt het Expertise Centrum Warmte ondersteuning en informatie.
- Het Rijk heeft aangegeven een aantal randvoorwaarden, waaronder bevoegdheden en doorzettingsmacht, te gaan verankeren in wet- en regelgeving (Warmtewet, Energiewet en Omgevingswet). Dit vergt nog de nodige tijd.
- De energietransitie biedt vele partijen zowel kansen als uitdagingen. Samenwerking is hierin cruciaal. Daarbij wordt ook afstemming gezocht met de buurgemeenten.

² De landelijke Leidraad is in ontwikkeling. Hierin wordt objectieve technisch economische informatie beschikbaar gesteld op basis van transparante, gevalideerde feitelijke data. Dat geeft voor heel Nederland de maatschappelijke kosten en eindgebruikerskosten van verschillende (warmte)opties op buurtniveau. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het Vesta Mais model dat is opgesteld i.o.v. Planbureau voor de Leefomgeving. De Leidraad geeft geen afweging, het is bedoeld ter ondersteuning van de te maken keuzes.

Samenhang en doorwerking Klimaatakkoord en Omgevingswet

Energiespoor: Klimaatakkoord – Regionale Energiestrategie (RES) – Transitievisie Warmte - Wijkuitvoeringsplan

Het Klimaatakkoord legt vast hoe Nederland de klimaatdoelen van Parijs wil bereiken: 49% minder CO₂ uitstoot t.o.v. 1990 voor 2030 en 80-95% minder CO₂ uitstoot t.o.v. 1990 voor 2050. Via vijf sectortafels zijn maatregelen voorgesteld: industrie, gebouwde omgeving, mobiliteit, landbouw en landgebruik, en de productie van hernieuwbare elektriciteit.

De Regionale Energiestrategie (RES) geeft inzicht in de manier waar op een regio bij wil dragen aan de nationale opgave voor de productie van hernieuwbare elektriciteit op land, de warmte-opgave van de gebouwde omgeving en de energie-infrastructuur die nodig is. De RES heeft dus betrekking op twee van de vijf tafels (gebouwde omgeving en elektriciteit). Drenthe is een RES-regio. In een Transitievisie Warmte geven gemeenten het tijdspad weer waarop wijken worden verduurzaamd. Deze wordt uitgewerkt in uitvoeringsplannen per wijk.

In de RES wordt een Regionale Strategie Warmte uitgewerkt. Dit vergt afstemming: Transitievisies Warmte die in ontwikkeling zijn vormen input voor de RES, andersom vormt de RES input voor gemeenten die aan de slag gaan met hun transitievisie warmte. De RES wordt periodiek geactualiseerd (waarschijnlijk tweejaarlijks), hetzelfde geldt voor de Transitievisie Warmte (waarschijnlijk om de vijf jaar).

Ruimtelijk spoor: Novi – Povi – Govi - Omgevingsplan

De omgevingswet is al een aantal jaren in voorbereiding en wordt naar verwachting in 2021 van kracht. Het ruimtelijk beleid wordt op rijksniveau vastgelegd in een nationale omgevingsvisie (NOVI) en op regionaal niveau in provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies (Povi / Govi). De plannen uit het energiespoor worden geborgd in de ruimtelijke plannen. Zo krijgt de Transitievisie Warmte een plek in de gemeentelijke omgevingsvisie en worden de Wijkuitvoeringsplannen geborgd in diverse omgevingsplannen.

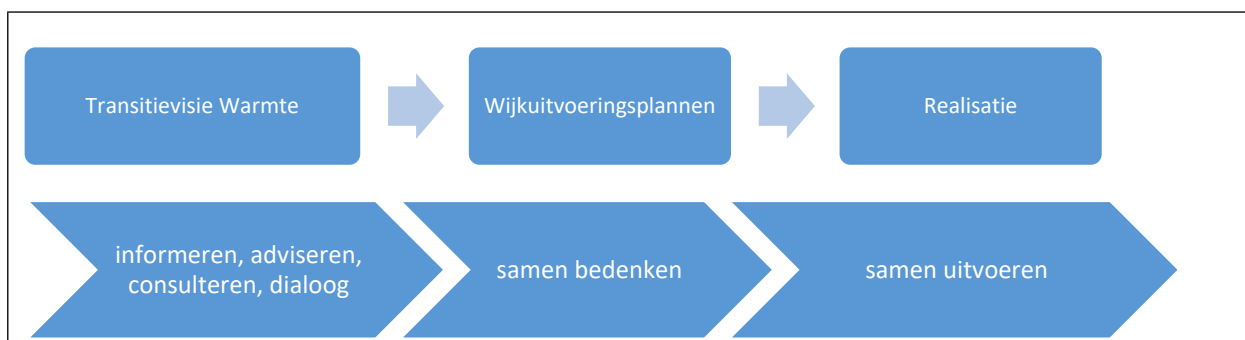
2. Participatie en communicatie

Participatie kan een grote bijdrage leveren aan acceptatie van de stap van aardgas naar duurzame warmte en om mensen in beweging te krijgen (gedragsverandering). Het geeft inwoners en ondernemers, gebouweigenaren en huurders de kans zelf een rol te spelen in het energiesysteem van de toekomst. Gebouweigenaren moeten straks individuele investeringsbeslissingen nemen op basis van een besluit van de gemeenteraad voor een bepaald warmtealternatief. Dit vraagt niet alleen om een zorgvuldig besluit, maar ook om betrokkenheid van gebouweigenaren en bewoners bij dit besluit. Daarnaast is er maatwerk nodig, omdat wijken verschillen in technische en ruimtelijke mogelijkheden, maar ook in sociale structuur en de behoefte om mee te praten of initiatieven te ontplooiën verschilt. Opgave voor de gemeente als regisseur is een zorgvuldig proces dat ruimte biedt voor bewoners om ideeën en wensen in te brengen en om een deel van het proces zelf vorm te geven. Ook moet rekening worden gehouden met verschillende belangen en standpunten, en met de mogelijke sociaaleconomische, ruimtelijke en financiële impact van de transitie.

Voor het gemeentelijk Programma Energietransitie wordt een strategisch communicatieplan ontwikkeld, op basis waarvan de gemeente Assen de komende periode haar communicatie vorm en inhoud kan geven, inclusief communicatieconcepten. Voor de Transitievisie Warmte wordt dit communicatieplan als overkoepelend plan gehanteerd. In aansluiting hierop wordt een uitwerking gemaakt voor het te doorlopen proces, gericht op een uitsplitsing in doelgroepen, communicatiedoelen, bijbehorende middelen, participatie opzet, uitgezet tegen het stappenplan en in de tijd. Uitgangspunt is het centraal stellen van het perspectief van bewoners en ondernemers. Dit betekent dat de participatie en communicatie wordt ingestoken vanuit het thema - energietransitie – en niet vanuit de verschillende plannen die de komende tijd opgesteld en uitgevoerd worden (zoals Transitievisies, RES e.d.). De te benutten participatiegroepen en overlegstructuren zijn tevens in te zetten voor afstemming en participatie over de Regionale Energietransitie (RES).

De insteek voor participatie en communicatie is als volgt:

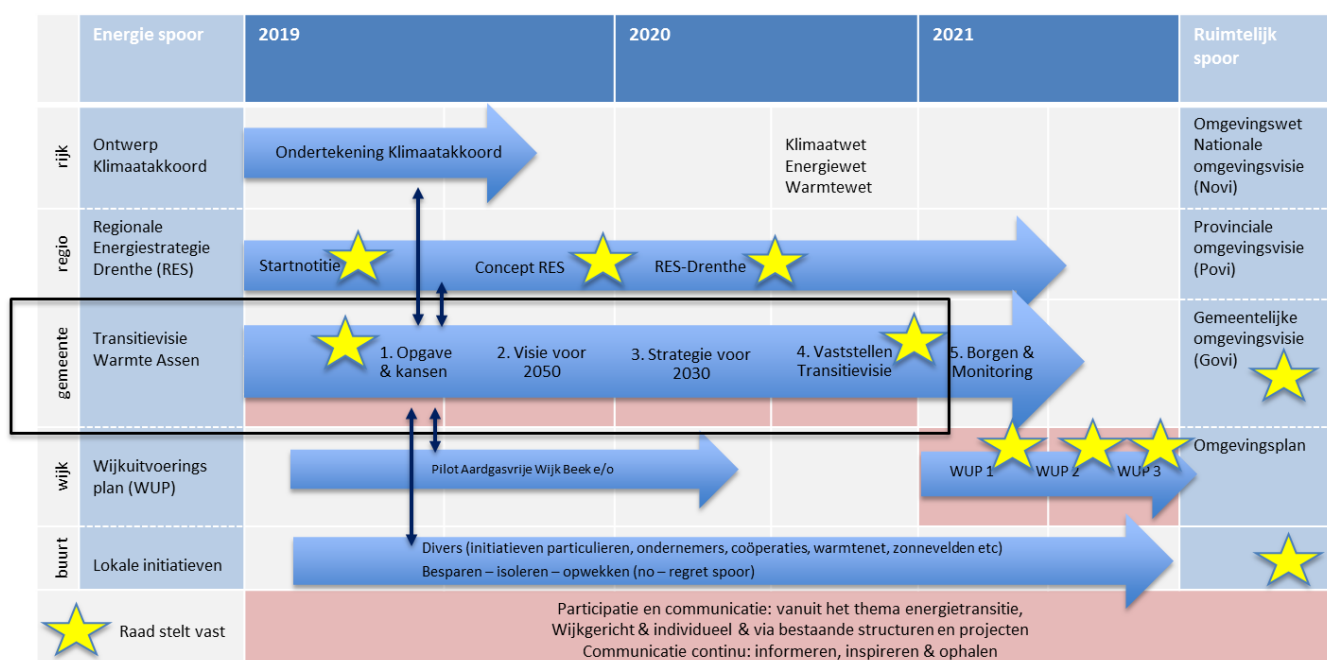
- Transitie doorlopen doorgaans in fasen: experimenteren, versnellen, sterke groei, institutionalisering en stabilisatie. Het proces van communicatie en participatie moet hierop inspelen, daarbij rekening houdend met het feit dat deze fasen niet door alle betrokkenen gelijk worden doorlopen.
- Doorlopend communiceren: informeren (kennisdeling, ontzorgen), inspireren (voorbeelden) en ophalen (initiatieven, koplopers), aansluitend op bestaande kanalen (websites, online, kranten e.d.).
- Toespitsten op doelgroepen: woningcorporaties, netbeheerders, de warmte-/ energiebedrijven, de installateur/aannemer, bedrijven, ondernemers en de bewoners, gebouweigenaren.
- Organiseren van sessies per stap (kennissessies, visiesessies, verdiepingssessies). Deze sessies zijn gericht op het bij elkaar brengen van kennis, elkaar inspireren, zoeken naar mogelijkheden, uitwerken van ideeën naar praktische oplossingen.
- Werken vanuit de principes van het strategisch omgevingsmanagement: vroegtijdig in dialoog, gezamenlijk de feitelijke informatie als startpunt nemen ('joint fact finding'), inzicht in ieders belangen en standpunten.
- Vertrekpunt is een transparant planproces met kaders, met ruimte voor stakeholders, inwoners en bedrijven om mee te denken en zelf hun rol te pakken. Duidelijkheid over rollen en zeggenschap is, waarbij uitgegaan wordt van onderstaand schema.

Voor de Transitievisie Warmte wordt een mix van wijkgerichte en individuele participatiemomenten voorzien. Daarnaast wordt waar mogelijk en nodig aangesloten op reeds lopende samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld ondernemersverenigingen, welzijnswerk of de in oprichting zijnde Klimaataliantie (een samenwerkingsverband tussen Assense ondernemers gericht op het behalen van de klimaatdoelen). Ook zijn er diverse lopende projecten waar vanuit oogpunt van communicatie en participatie kruisbestuiving plaats kan vinden, zoals de ontwikkeling van zonneparken, klimaatadaptatie projecten, de omgevingsvisie, mobiliteitsprojecten e.d. Daarnaast kan het stadspanel worden benut.

3. De aanpak

De aanpak schetst het stappenplan om te komen tot de Transitievisie Warmte, de vervolgstappen die daarna genomen moeten worden en geeft inzicht in planning en beslismomenten. Bijgaand schema vat het samen en geeft ook de samenhang met de overige energieplannen en ruimtelijke plannen weer.

Stappenplan: in vier stappen naar een Transitievisie Warmte

Stap 1: Inzicht in opgave en kansen (september – december 2019)

Het opstellen van een visie begint met een goede analyse, om zo een goed inzicht te krijgen in de opgave, de kansen en (on)mogelijkheden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van beschikbare kennis bij de gemeente en stakeholders, waar nodig worden lacunes opgevuld. Via een aantal kennissessies (intern en extern) wordt het beeld compleet gemaakt. De volgende zaken worden in beeld gebracht:

- analyse van de opgave (bewustwording en urgentie),
- analyse van de mogelijkheden voor beperking van de warmtevraag (besparen en isoleren),
- analyse van gemeente Assen: technisch energetisch, ruimtelijk en sociaal,
- overzicht van potentiële alternatieve bronnen (opwek elektriciteit, opwek warmte / innovatie / technische mogelijkheden, collectief versus individueel),
- overzicht van potentiële belemmeringen (capaciteit net, ruimte, techniek e.d.),
- overzicht van koppelkansen (investeringen in openbare ruimte, klimaatadaptatie, vervanging van het gasnet, nieuwbouw, onderhouds- en renovatiecycli, lopende initiatieven e.d.),
- uitvoeren van een startanalyse op basis van de landelijke Leidraad. Dit geeft een eerste inschatting van de mogelijke technisch-economische alternatieven en de gevolgen ervan,
- opstellen van een werkbare wijkindeling (CBS, of ruimtelijke, sociale, technisch energetische indeling),
- opstellen van toetsingscriteria: de leidende principes voor het maken van keuzes per wijk.

Stap 2: Visie voor 2050 (januari – mei 2020)

Op grond van het huiswerk uit stap 1 worden de mogelijkheden voor de lange termijn in beeld gebracht. Deze stap geeft een:

- globaal inzicht in oplossingen per wijk: de meest voor de hand liggende alternatieve warmteoplossingen per wijk worden inzichtelijk gemaakt op basis van kentallen. Dit kan per wijk verschillen en voor sommige wijken zullen er meerdere oplossingen mogelijk zijn. De aan te geven route tot 2050 zal globaal zijn, waarbij gerealiseerd moet worden dat de innovaties en ontwikkelingen de komende jaren snel gaan en zullen leiden tot voortschrijdend inzicht. Hierop kan gaande weg worden ingespeeld met de beoogde periodieke actualisaties (in principe elke 5 jaar).
- inzicht in de ruimtelijke, sociale en financiële gevolgen van de benoemde oplossingen (positief en negatief),
- afweging in tijd: keuze voor kansrijke wijken voor 2030 en wijken na 2030, inclusief onderbouwing.

Aldus ontvouwt zich een visie voor Assen als geheel, met oplossingsrichting(en) per wijk en een prioritering van wijken: aanpak voor 2030 en na 2030, inclusief afweging. De basis wordt gelegd tijdens een visiesessie met stakeholders (tweedaagse sprintsessie) en vervolgens uitgewerkt.

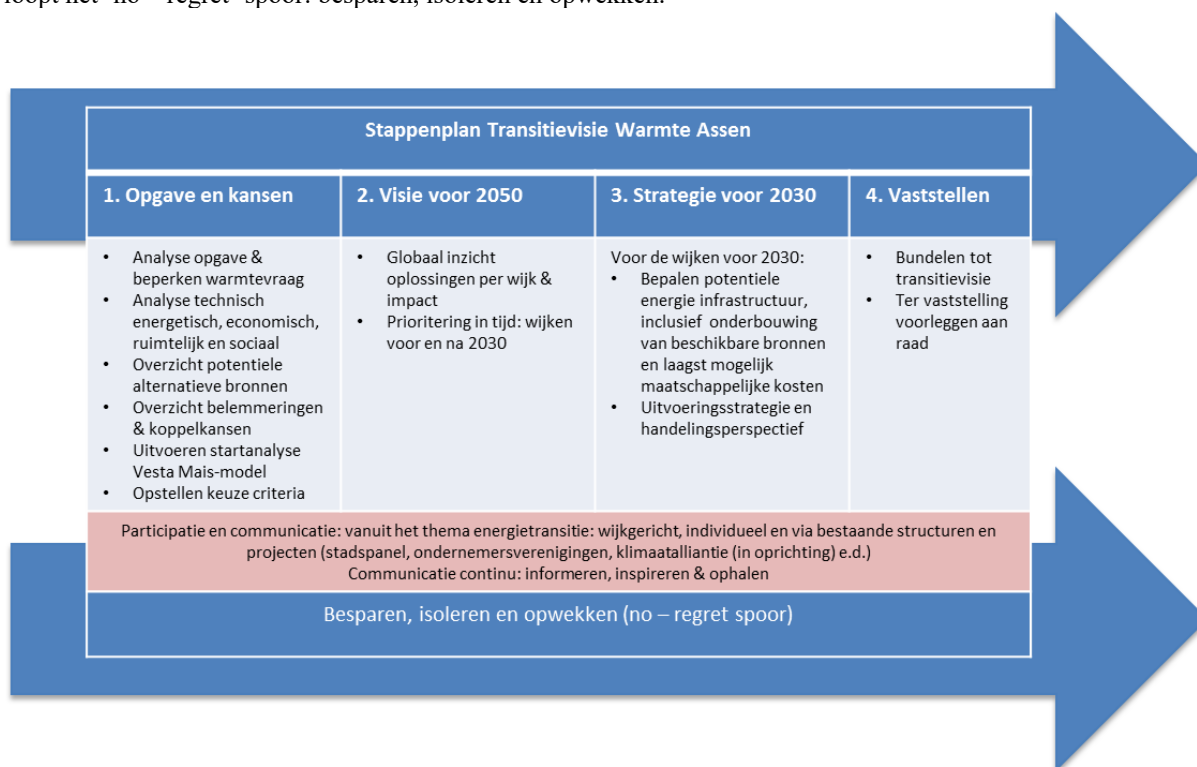
Stap 3: Strategie voor 2030 (maart – september 2020)

Voor de wijken waar de transitie voor 2030 gepland is wordt de potentiële alternatieve energie infrastructuur in beeld gebracht, inclusief een onderbouwing vanuit de beschikbaarheid van bronnen, de laagst mogelijke maatschappelijke kosten en de impact hiervan op de leefomgeving. De uitvoeringstrategie wordt uitgewerkt met bewoners en stakeholders per wijk (verdiepingssessies). Deze bevat afspraken over hoe het proces naar aardgasvrij in de betreffende wijken gezamenlijk aangepakt wordt en hoe iedereen betrokken blijft. Ook wordt een handelingsperspectief opgesteld voor gebouweneigenaren.

Stap 4: Vaststellen Transitievisie Warmte (najaar 2020)

Het geheel wordt gebundeld tot een document dat aangeeft hoe Assen de transitie van de gebouwde omgeving naar aardgasvrij in 2050 vorm gaat geven en het bijbehorende tijdspad. Voor de wijken die voor 2030 van het aardgas af gaan wordt ook een keuze voor de alternatieve energie-infrastructuur aangegeven. De visie wordt ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

De vier stappen naar de Transitievisie Warmte Assen zijn samengevat in bijgaand overzicht. Parallel hieraan loopt het ‘no – regret’ spoor: besparen, isoleren en opwekken.

Planning en beslismomenten

De uitkomst van elke stap wordt voorgelegd aan het college (go no-go momenten). De Transitievisie Warmte wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad wordt daarnaast tussentijds geïnformeerd per stap en vormt onderdeel van het participatieproces (actieve deelname).

	2019		2020			
Stappen	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Opgave & kansen						
2. Visie voor 2050						
3. Strategie voor 2030						
4. Vaststellen Transitievisie						

4. Projectorganisatie en budget

De opdracht is ingebed in het Programmaplan Energietransitie. De organisatie bestaat uit een bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever, projectleider en een projectgroep. Waar nodig wordt aanvullende specifieke kennis ingezet vanuit de organisatie of extern. Overige inhoudelijke afstemming in de organisatie loopt via de reguliere overlegstructuren uit het Programmaplan Energietransitie. De bestuurlijke afstemming loopt via het CMT, voortgangsoverleggen tussen wethouder en programmamanager, college en gemeenteraad.

De ambtelijke inzet wordt gedekt vanuit de reguliere bedrijfsvoering. Aanvullend is een aantal externe kosten voorzien. Deze zijn opgenomen in onderstaande begroting. Dekking is voorzien vanuit de in het Bestuursakkoord beschikbaar gestelde middelen (post milieubeleid).

Onderdeel		Budget
Energie expertise	Inhuur van specifieke technisch energetische kennis en kunde gedurende een jaar, in te zetten in alle stappen	€ 65.000,--
Participatie en communicatie	Sessies (organisatie, gespreksleiding e.d.) € 15.000,- Communicatiemiddelen € 10.000,- Zaalhuur, catering e.d. € 5.000,-	€ 30.000,--
Onvoorzien		€ 5.000,--
Totaal		€ 100.000,--

5. Vervolgstappen: borgen, monitoren en actualisatie

Met het vaststellen van de Transitievisie Warmte wordt een belangrijke stap gezet. Daarna komen de volgende stappen:

- Uitwerking in wijkuitvoeringsplannen.
De Transitievisie Warmte wordt uitgewerkt in concrete wijkuitvoeringsplannen (WUPs). Hierin neemt de gemeenteraad een definitief besluit over de alternatieve warmteopties voor een wijk. Dit biedt het kader waarbinnen gebouweigenaren, bedrijfsleven, netbeheerders, warmtebedrijven, gemeenten en andere partijen investeringsbeslissingen gaan nemen. Voor Assen is de pilot Aardgasvrije wijk de opmaat voor de eerste WUP.
- Borging in omgevingsplannen.
Het besluit om een gebied aardgasvrij te maken wordt vervolgens verankerd in omgevingsplannen. Tegen dit gemeentelijk besluit staat beroep open bij de Raad van State.
- Monitoring. Het Rijk en de medeoverheden stellen in 2019 een procedure op over de wijze waarop de monitoring van de Transitievisies Warmte plaats zal vinden en op welke wijze bijgestuurd wordt indien blijkt dat de transitievisies niet optellen tot de landelijke streefwaarde uit het ontwerp Klimaatakkoord van 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen in de periode 2022-2030. Hiervoor wordt een webtool ontwikkeld waar gemeenten de voortgang inzichtelijk kunnen maken.
- Actualisatie. Vooralsnog wordt vanuit het Rijk voor Transitievisies Warmte een actualisatieperiode voorzien van 5 jaar.